

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 4041/2021
03.11.2022. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија Звездане Лутовац, председника већа, Драгане Маринковић и Иване Рађеновић, чланова већа, у парници тужиоца АА из села ..., Општина ..., чији је пуномоћник Софија Илић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Министарство правде, коју заступа Државно правобранилаштво, са седиштем у Београду, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4128/20 од 19.11.2020. године, на седници одржаној 03.11.2022. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4128/20 од 19.11.2020. године у преиначујућем делу (508.000,00 динара).

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж 4128/20 од 19.11.2020. године у делу којим је потврђена првостепена пресуда у одбијајућем делу (3.580.292,00 динара).

Образложење

Пресудом Вишег суда у Београду П 3302/18 од 02.03.2020. године, ставом првим изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и обавезана тужена да му на име накнаде нематеријалне штете за душевне болове због повреде части и угледа због неоснованог лишења слободе исплати износ од 1.808.000,00 динара са законском затезном каматом почев од 02.03.2020. године до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу за законску затезну камату на досуђени износ накнаде од утужења до пресуђења. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца у делу којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде нематеријалне штете за душевне болове због повреде части и угледа због неоснованог лишења слободе исплати износ од још 3.580.292,00 динара преко износа досуђеног ставом првим изреке ове пресуде са законском затезном каматом од утужења до исплате. Ставом четвртим изреке, утврђено је да је повучена тужба у делу којим је тражено да се обавезе тужена да тужиоцу на име накнаде материјалне штете исплати износ од 174.750,00 динара са законском затезном каматом од 06.03.2018. године до исплате. Ставом петим изреке, обавезана је тужена да тужиоцу накнади трошкове парничног поступка у износу од 168.180,00 динара.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж 4128/20 од 19.11.2020. године, ставом првим изреке, одбијене су као неосноване жалбе парничних странака и потврђена првостепена пресуда у ставовима трећем и петом изреке. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу другом изреке тако што је обавезана тужена да тужиоцу исплати износ од 1.300.000,00 динара на име накнаде нематеријалне штете за душевне болове због повреде части и угледа због неоснованог лишења слободе са законском затезном каматом од 02.03.2020. године до исплате, док је у преосталом делу одбио захтев тужиоца за износ од још 508.000,00 динара са законском затезном каматом. Ставом трећим изреке, одбијени су захтеви парничних странака за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Против правноснажне пресуде тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права и погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања у смислу члана 403. став 1. Закона о парничном поступку.

Врховни касациони суд је испитао побијену пресуду у преиначујућем делу на основу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ број 72/11 ... 18/20) у смислу члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку и нашао да ревизија тужиоца није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП на коју ревизијски суд пази по службеној дужности. Такође, неосновано се садржином ревизије указује да је другостепени суд учинио битну повреду из члана 374. став 1. у вези члана 8. ЗПП с'обзиром на то да је чињенично стање оно које је утврђено у првостепеној пресуди.

Према утврђеном чињеничном стању, решењем истражног судије Посебног одељења Вишег суда у Београду Ки ПО1 309/10 од 20.09.2010. године, окр. АА одређен је притвор у трајању најдуже месец дана који му се има рачунати од 18.09.2010. године када је лишен слободе, због сумње да је извршио кривично дело удруживање ради вршења кривичног дела из члана 346. став 2. Кривичног закона (КЗ) а из разлога предвиђених у члану 142. став 1. тачка 2, 3. и 5. ЗКП. Притвор је према тужиоцу више пута продужаван из истих законских разлога из којих је одређен. Решењем истог суда К-ПО1 25/11 од 13.12.2011. године притвор је укинут и исти је пуштен на слободу. Правноснажном пресудом Вишег суда у Београду - Посебно одељење за организовани криминал К-ПО1 70/15 до 15.12.2015. године окр. АА ослобођен је од оптужбе да је извршио кривично дело удруживање ради вршења кривичног дела из члана 346. став 4. у вези става 2. КЗ као и кривично дело пореске утаје из члана 229. став 3. у вези става 1. КЗ. Тужилац је у притвору провео укупно 452 дана у периоду од 18.09.2010. године до 13.12.2011. године. Ухапшен је у канцеларији пословног партнера у Новом Саду, потом је спроведен у МУП РС - ПУ Нови Сад, па у ПУ Крушевац где је провео по једну ноћ након чега је пребачен у зграду у ... у Београду где је био око 20- 25 дана. Прву ноћ је провео у самици са још једним притвореником, а потом је одведен у групну собу у којој је било десетак људи оптужених за разна кривична дела. Након тога одведен је у притворску јединицу у оквиру судске зграде у ул. ... где су услови били лошији. Био је смештен у собу предвиђену за четири лица, а у њој их је било осморо, прозор није могао да се отвори. У оквиру собе је био чушавац и лавабо, а купали су се поливајући се водом из флаша. У тој соби је провео око шест до седам месеци, а потом је пребачен у собу на другом спрату исте зграде где је провео последња два до три месеца притвора и где су услови били бољи (могли су да се

туширају једном недељно, имали су сат времена шетње дневно) с тим што је храна била лоша, па ју је допуњавао пакетима од куће и куповином у кантини. Тужилац је у време притварања имао супругу и двоје деце синове од две и двадесет година и имао је подршку породице, супруга га је посећивала, контактирала са браниоцем, скупљала потребну документацију за вештачење, преузела бригу о деци и предузећу. Поред тога, тужиоца су подржавали и родитељи с обзиром на то да су били упућени у рад предузећа. На тужиочевој породици је притвор много утицао те се отац разболео, супруга је добила висок притисак, има нападе страха али њихов однос према њему се није променио и пружили су му пуну подршку. Старији син га за време боравка у притвору није посећивао јер је све то психички тешко поднео, слушао је разне приче о оцу које су на њега много утицале. Након притварања тужиочево предузеће наставило је да послује још око пет месеци, а за то време испред предузећа које је било у породичној кући где су живели његови родитељи и старији син било је постављена стална контрола полиције која је легитимисала све који би улазили у кућу. Таква врста притиска је онемогућила пословање и предузеће је затворено у марту 2011. године, а тужиочева супруга се запослила у другом предузећу што је за њих био једини извор прихода. Део новца је морала да позајми од пријатеља, а помагали су тужиочеви родитељи. Супруга тужиоца на описани начин радила је када је тужилац изашао из притвора све до 2014. године када је са још три партнера основала предузеће „ББ” где је тужилац запослен. Код њега су се јавили психички проблеми, добио је псоријазу након што је изашао из притвора. Пије лекове за смирење и има проблема са спавањем и много је нервознији него раније. По изласку из притвора дружио се са само пар пријатеља са којима је и раније био у добрим односима, док су остали пријатељи престали да се друже са њим. Тужилац је био више пута осуђиван пре наведеног поступка. Пре подношења тужбе у овој правној ствари тужилац се 08.05.2017. године, обратио Министарству правде РС са захтевом за обештећење ван спора, али споразум није постигнут.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања првостепени суд применом члана 584. став 1. тачка 1. Законика о кривичном поступку (“Службени гласник РС”, бр. 72/11, ... 35/19) закључио да тужиоцу припада право на накнаду нематеријалне штете, коју је претрпео због тога што је неосновано лишен слободе и боравио у притвору и обавезао тужену да ту штету накнади тужиоцу на основу члана 200. Закона о облигационим односима (ЗОО) којим је прописано и право на накнаду штете због повреде части и угледа, чији је узрок неосновано лишење слободе, па је делимично усвојио тужбени захтев налазећи да тужиоцу припада јединствена правична накнада у износу од 1.808.000,00 динара, а одбијен је захтев тужиоца за накнаду нематеријалне штете због неоснованог лишења слободе за износ од још 3.580.292,00 динара.

Другостепени суд је оцењујући жалбене наводе парничних странака прихватио наводе првостепеног суда у погледу основа за накнаду штете, али је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев тужиоца преко износа од 1.300.000,00 динара, а до износа досуђеног првостепеном пресудом од 1.808.000,00 динара (односно за износ од 508.000,00 динара) сматрајући да би досуђење накнаде штете у овом већем износу било противно циљу коме служи и погодновало тежњама које нису спојиве са њеном природом и друштвеном сврхом у смислу члана 200. став 2. ЗОО.

На овако утврђено чињенично стање, правилно је примењено материјално право, при одлучивању о захтеву тужиоца.

Наиме, правилан је закључак нижестепених судова да тужилац, на основу члана 200. став 1. ЗОО, има право на накнаду штете за душевне болове које је трпео у периоду од 452 дана, у ком је неосновано био лишен слободе, одређивањем притвора због покретања кривичног поступка против њега, који је окончан ослобађањем од оптужбе, а да основ и пасивна легитимација тужене да тужиоцу накнади ову штету, произлазе из члана 584. став 1. тачка 1. Законика о кривичном поступку. Приликом одлучивања о висини новчане накнаде, другостепени суд је водио рачуна о свим околностима конкретног случаја, а нарочито о циљу накнаде којом се оштећеном пружа задовољење за душевне болове због повреде части и угледа због неоснованог лишења слободе.

Врховни касациони суд налази да нису основани наводи ревизије тужиоца којима се указује на погрешну примену материјалног права приликом одлучивања о висини правичне накнаде.

Накнада нематеријалне штете, као облик отклањања штетних последица, састоји се у исплати суме новца као сатисфакцији за претрпљену нематеријалну штету, с обзиром да реституција по природи ствари није могућа, да би се код оштећеног успоставила психичка и емотивна равнотежа која је постојала пре штетног догађаја, у мери у којој је то могуће. При том, она не сме бити циљ, већ мора бити средство за ублажавање претрпљене нематеријалне штете, и не сме погодovati тежњама које нису спојиве са њеном природом и сврхом (подстицање лукративних мотива или комерцијализацији личних добара). Утврђено чињенично стање оправдава досуђивање правичне новчане накнаде за тражени вид нематеријалне штете, применом члан 200. ЗОО. Оценом свих штетних последица проистеклих из неоснованог лишења слободе тужиоца, као и свих околности конкретног случаја (став 1. овог члана), које су од утицаја на одмеравање висине правичне накнаде, и то: године старости тужиоца у моменту притварања (43 године, рођен 1967. године) природу и тежину кривичних дела која су му стављена на терет, време проведено у притвору (452 дана) последице лишења слободе по његово здравствено стање, породично стање, ранији живот тужиоца, тешки услови боравка у притвору, дужину трајања душевних болова које је због тога трпео. Врховни касациони суд налази да је правилно другостепени суд проценио да правична накнада нематеријалне штете износи 1.300.000,00 динара, применом члана 200. Закона о облигационим односима. По оцени Врховног касационог суда неосновано се у ревизији наводи да је Апелациони суд прениско одмерио накнаду за овај вид штете и нису основани наводи ревизије о погрешној примени материјалног права.

Правилна је и одлука о трошковима поступка донета на основу члана 153. став 1. и 154. став 2. ЗПП.

На основу члана 414. став 1. ЗПП, одлучено је као у ставу првом изреке.

Одлучујући о ревизији тужиоца у делу којим се побија пресуда Апелационог суда у делу којим је одбијена његова жалба и потврђена првостепена пресуда у одбијајућем делу Врховни касациони суд је испитао дозвољеност ревизије у овом делу на основу члана 410. став 2. тачка 5. ЗПП па је утврдио да ревизија тужиоца није дозвољена.

Према члану 403. став 3. ЗПП ревизија није дозвољена у имовинско-правним споровима ако вредност предмета спора побијеног дела не прелази динарску противвредност 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе. Имајући у виду да вредност побијеног дела 3.580.292,00 динара не прелази динарску противвредност 40.000 евра по средњем курсу Народне банке Србије на дан подношења тужбе, Врховни касациони суд је нашао да ревизија није дозвољена.

На основу члана 413. ЗПП, одлучено је као у ставу другом изреке.

Председник већа - судија
Звездана Лутовац, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић